

Szülői támogatás és hitre nevelés. Tapasztalatok a PPKE tanár szakos hallgatói körében

Parental Support and Religious Education. Experiences Among PPKE Teacher Training Students

Karainé Dr. Gombocz Orsolya

*PPKE BTK VJTK Tanárképző Tanszék
docens*

ORCID: 0009-0002-0942-6342

Absztrakt

Korábbi kutatásaink során több alkalommal is vizsgáltuk a család támaszszerepét. Legutóbbi e témában született közleményünk a családi támogatást általánosságban vizsgálta. Célunk egy átfogó kép megalkotása volt: a család mely szereplői jelennek meg hangsúlyosan a hallgatók támogatásában, és mely területeken érezhető át különösen ez a támogatás. Szembetűnő tapasztalata volt munkánknak, hogy a család világnézet és életfilozófiát ad támogató funkció *expressis verbis* viszonylag kevés válaszadónál jelent meg, és a család az identitás forrása támogató funkció is inkább csak rejtett formában volt tetten érhető a válaszokban. Fontosnak tartottuk, hogy kutatásunkat folytassuk, gondolatmenetünket továbbvigyük ebben a katolikus egyetem tanárképzése szempontjából fontos témában. Tanulmányunk arra tesz kísérletet, hogy a Pázmány Péter Katolikus Egyetem elsőéves bölcsész tanár szakos hallgatói tapasztalatait bemutassa: eddigi életében miként élte meg a fiatal tanárjelölt a családi támogatást a vallás gyakorlásában. Célunk, hogy lehetőségeinkhez mérten feltárjuk, milyen családi támogatásban részesültek ezen a téren hallgatóink, és számba vegyük, mit tehet az egyetem: milyen lehetőségeket kínálhat a vallás gyakorlásában, a hitben való elmélyülésben, és miért fontos ez a katolikus tanárképzésben.

Kulcsszavak: szülői támogatás, hitre nevelés, katolikus egyetem

Abstract

In previous research we have investigated the role of family support on several occasions. Our most recent paper on this topic examined family support in general. Our aim was to build a comprehensive picture of which family actors are prominent in student support and in which areas this support is particularly felt. A striking finding of our work was that the support function of the family as a source of worldview and philosophy of life appeared *expressis verbis* in relatively few responses, and the support function of the family as a source of identity was also more likely to be implicit in the responses. We considered it important to continue our

research and to take our ideas further on this topic, which is important for teacher training at Catholic universities. Our study is an attempt to present the experience of first-year students at Pázmány Péter Catholic University, and how the young teacher candidates have experienced family support in the practice of religion in their lives so far. Our aim is to explore, within the framework of our abilities, what sort of family support our students have received in this field, and to explore how the university can contribute to it: what support can it provide in practising religion and deepening faith, and why is this important in Catholic teacher education.

Keywords: parental support, religious education, Catholic university

1. Bevezetés

Több korábbi tanulmányunk (Gombocz, 2022; Gombocz, 2023b) célkitűzése is az volt, hogy képet adjon a pázmányos tanár szakos hallgatók támogatottságáról. Első alkalommal arra voltunk kíváncsiak, hogy kik és hogyan támogatták elsőéves hallgatóinkat a pályaválasztás területén, majd arra, miként élte meg a fiatal tanárjelölt a családi támogatást eddigi életében. Kérdésünk, hogy hogyan érezte az egyetemi tanulmányait frissen megkezdő fiatal: az örömben, nehézségben mellette állnak-e szülei, a tágabb család. Vajon mi jellemzi hallgatóinkat ebből a szempontból, átélhető-e számukra a támogató családi közeg, és ha igen, mely területen a leginkább. Azért tartottuk fontosnak kérdéseinkre választ keresni, mert meggyőződésünk szerint az egyetemi tanulmányok elvégzését is előnyösen befolyásolja a családi támogatás: a mindennapi erőpróba terheit családi segítséggel feldolgozó, biztatást, tanácsot, elismerést, anyagi és erkölcsi támogatást kapó hallgatóink bizonyára kedvezőbb helyzetben vannak. Ők nagyobb eséllyel végzik el az egyetemet, mint akik mindebben nem, vagy szerényebben részesülnek. Kedvezőtlenül befolyásolhatja az egyetemi tanulmányok befejezését, amennyiben a családi, szülői támogatás nem kellően erős, vagy javarészt hiányzik. Szembetűnő tapasztalata volt e témában végzett második kutatásunknak, hogy a család világméretű és életfilozófiát ad támogató funkció *expressis verbis* viszonylag kevés válaszadónál jelent meg, és a család az identitás forrása támogató funkció is inkább csak rejtett formában volt tetten érhető a válaszokban. Fontosnak tartottuk, hogy kutatásunkat folytassuk, gondolatmenetünket továbbvigyük ebben a katolikus egyetem tanárképzése szempontjából fontos témában. Meggyőződésünk szerint a katolikus tanárképzés és az abban tevékenykedő oktató nemcsak azért felel, hogy kellő szakmai tudással felruházza hallgatóját, hanem azért is, hogy a leendő tanár hitelesen tudja szolgálni a katolikus nevelés ügyét.

2. A család

A család mint meghatározó nevelési színtér megkerülhetetlen a pedagógiai gondolkodásban. A róla alkotott képünk, akár a laikusok elképzelésében, akár a szakemberek meghatározásában (Smock & Schwartz, 2020) folyamatosan változik ugyan, de a társadalom alapegységére jellemző számtalan átalakulás a család lényegi vonásait nem rajzolta át.

A változás így például nem érintette a család támogató funkcióját. A kutatási eredmények (Kopp & Kovács, 2006) is azt a hétköznapi tapasztalatot igazolják, hogy a nyugodt, kiegyensúlyozott élethez szükséges támogató háttérrel ma is a család tudja leginkább biztosítani.

2.1. A kultúrát, értéket adó család

A hitre való nevelésben nagy szerepe van a családi nevelésnek, támogatásnak. A 'nevelés' fogalom korszerű meghatározásában jól látszik, hogy a nevelt csak akkor válik életképessé, ha ellátjuk a kultúra eszközeivel. Az esendő, védtelen gyermek köré föl kell építeni a kultúra védőhálóját. Ennek a kulturális védőhálóknak a része a vallás gyakorlásának, a hitnek a kultúrája is. A kultúra átadása a szülők – és mellettük természetesen a pedagógusok – hathatós segítségével lehetséges csak. A nevelés tehát segítő, támogató tevékenység. Erre a segítségre, támogatásra minden neveltnek szüksége van. A támogatás pszichológiai és szociológiai megközelítéséből is kitűnik, hogy a támogatásban hangsúlyos szerepet játszik az itt nyerhető erőforrásnak a személyhez kötöttsége, méghozzá a közel álló személyiség (vagy személyiségek) környezetéből. Az értékek átadása is egymáshoz közel álló személyek interakciója során történik meg, ezért a példaszemély ebben a folyamatban nagy szerepet játszik (Schubarth & Tegeler, 2016). A családi támogatás működése a hitre nevelés esetében sem elszigetelt jelenség: a családon kívüli, azaz a tágabb környezet szereplőit is gyakran bevonó, azzal sok esetben együttműködő hatásrendszerrel van szó. A hitre nevelés esetében is igaz ez: a szülők, a család segítségével – gondosan – megválasztott iskola, a benne működő nevelők és a kortársak, a plébániai közösség, a cserkészcsapat stb. mind-mind fontos szereplői lehetnek annak az erőforrás-karavánnak (Kahn & Antonucci, 1980), mely a gyermek, a fiatal vallásos nevelésében szerepet játszhat. Ebben a többszereplős támogató rendszerben az egyén nem csupán érzelmi támogatáshoz juthat, hanem nagyon gyakran gyakorlatias tanácsokkal, megoldási javaslatokkal is segítik boldogulását. Úgy gondoljuk, hogy pluralista társadalmunkban az értékek átadásában a családi támogatásnak különösen nagy szerep jut: ez a támogató magatartás segít eligazodni az értékek sokféleségében. A gyermek vallásos nevelésében, mint oly sok más területen is, nagy szerepet játszik a szülői, a családi minta. A támogató funkciót azonban, jól látszik ez hallgatóink válaszaiban is, nemcsak a vallás gyakorlásában mintaszerű életet élő felnőtt töltheti be: a gyermeke igényeire odafigyelő, érdeklődő szülő, aki meghallja gyermeke igényeit, aki elfogadja gyermeke vallásos érdeklődését, betöltheti ezen a téren is a támogató szerepet. A szülői minta szerepe mellett szerepet játszik a nevelői kompetencia, nevelői stílus, a családtagok kapcsolatrendszere stb. is.

3. A vizsgálatról

3.1. A vizsgálat lebonyolítása

2024 tavaszi szemeszterében az elsőéves osztatlan tanár szakos hallgatók tanórai keretek közt rövid kérdőívet töltöttek ki, melyben elsősorban a hitre nevelés és a vallás-

gyakorlás terén vizsgáltuk a szülői támogatást. A válaszadás önkéntes volt és anonim. A megszólított hallgatók mindegyike élt a válaszadás lehetőségével. Ebből arra következtettünk, hogy a vizsgálatba bevont hallgatók szívesen vállalták az együttműködést, és érdeklődést mutattak a vizsgálat iránt. A kérdőívet a tanulmányaikat 2024 őszi szemeszterében megkezdők körében is kitöltöttük. Ebben a körben is teljes volt a válaszadási hajlandóság.

3.2. A vizsgálati minta

Az adatfelvételre tehát két alkalommal került sor, a feldolgozás során azonban ezeket egy egységként kezeljük. Az egyik csoportot a tanulmányaikat 2023/2024 őszén az osztatlan tanárképzésben megkezdők köre alkotta, a másikat a szintén tanár szakos, 2024/2025 szeptemberében kezdők. Az első alkalommal 40 fő a beiratkozott 61 főből (25 nő, 15 férfi), a második alkalommal 17 fő a tanulmány elkészültéig beiratkozott 49 főből (13 nő, 2 férfi, 2 fő nem jelölte nemét), összesen tehát 57 fő válaszolt.

3.3. A vizsgálat módszere

Kérésünket szüksézávan fogalmaztuk meg, hogy a válaszadást ne befolyásoljuk, de arra buzdítottuk válaszadóinkat, hogy ahol arra lehetőség van, véleményüket, gondolataikat több szempontból megközelítve fejtsek ki. A hallgatók többsége eleget tett ennek a kérésnek. Elsősorban azok tudtak részletesebb, kifejtő választ adni, akik megélhették ezen a téren a családi támogatást. Azok, akiknél elmaradt a hitre való nevelés, általában szüksézávan fogalmaztak. A demográfiai kérdések lehetőségét, a minta mérete miatt, csak a nem és a szakpár megválaszolása szempontjából tartottuk érdekesnek. Sajnos van válaszadó, aki nem jelölte meg nemét (két fő), vagy szakpárját (1 fő), talán a téma érzékeny volta miatt. További indok lehet a válaszadók esetleges figyelmetlensége is.

4. A vizsgálati eredmények bemutatása

A vizsgálati eredmények bemutatásához korábbi, e témában végzett kutatásainkhoz (Gombocz, 2023b) hasonlóan Gerard Caplan (1976) emberi csoportosulások támogató funkcióira vonatkozó elméletét vettük alapul. Caplan a család mint támogató rendszer esetében kilenc funkciót tartott lényegesnek a családtagok mentális egészsége szempontjából.

1. A család a világra vonatkozó információk összegyűjtője és terjesztője
2. A család visszajelzést és útmutatást ad
3. A család világgépet és életfilozófiát ad

4. A család eligazít, és segít a problémák megoldásában
5. A család gyakorlati és konkrét segítséget ad
6. A család a pihenés és a regenerálódás helye
7. A család referencia- és kontrollcsoportként működik
8. A család az identitás forrása
9. A család növeli az érzelmi teherbírást

Ahhoz, hogy ez a támogató funkció hatékonyan működhessen, szükséges a generációk közötti élő, egészséges kapcsolat, a hatékony kommunikáció, az egyetértés és az egymás iránt érzett felelősségvállalás.

Korábbi kutatásunkban hallgatóink válaszaiban azt vizsgáljuk, hogy mennyire tartják támogatónak családjukat, mely személyek játszanak különösen fontos szerepet ebben, illetve megjelennek-e, ha igen, milyen formában és milyen arányban a Caplan-féle funkciók, illetve találkozunk-e egyéb, ebbe a rendszerbe nem besorolható támogatással. Ez alkalommal arra voltunk kíváncsiak, hogy a család, elsősorban a szülők mennyire támogatták hallgatóinkat a hitre nevelés és a vallás gyakorlásának terén. Témánk szempontjából, úgy gondoljuk, különösen nagy jelentősége van a Caplan-féle támogató rendszer *a család világméretű és életfilozófiát ad* és *a család az identitás forrása* funkcióknak, de természetesen több más funkció, például a család *útmutató, visszajelző* funkciója, *eligazító* funkciója is szerepet játszik.

Elsőként arra voltunk kíváncsiak, hogy hallgatóink jártak-e egyházi iskolába. Úgy gondoljuk, a hitre nevelés terén az egyházi iskola választása jó jele lehet a családi támogatásnak. Válaszadóink közül 14 nő és 7 férfi járt egyházi általános iskolába, és 21 nő és 9 férfi egyházi középiskolába. Az összes válaszadó közül 22 fő nem járt egyházi iskolába, sem alap, sem középfokon. Nem vizsgáltuk külön minden szak képviselőit, egyedül a hittan szakot választókat. A tizenhárom fő hittan–bármely szakos hallgató közül nyolc fő járt egyházi általános iskolába, tizenketten középiskolába. Egyetlen hittan szakos válaszadónk volt, aki nem járt sem általános, sem középiskolába egyházi intézménybe, bár családját vallásosnak tartja, és válaszában arról vallott, hogy a hit gyakorlása a családi élet legtermészetesebb velejárója volt. Kérdéseink arra nem vonatkoztak, hogy miért járt, vagy nem járt valaki egyházi intézménybe, így nincs arra vonatkozó információnk, hogy valaki esetleg azért nem választott egyházi intézményt, mert erre nem volt lehetősége.

A válaszadók közül 11 fő sem magát, sem családját nem tartja vallásosnak, heten közülük nem jártak egyházi iskolába, és az egyetem megválasztásában sem játszott szerepet az egyetem katolikus volta. Ketten általános iskolába és középiskolába is egyházi intézménybe jártak, de az egyetemválasztásban nem tartották fontosnak, hogy katolikus egyetemre jöjjenek. Ketten az egyik fokon jártak egyházi intézménybe, s egyikük az általános iskolai jó élmények miatt (befogadó, támogató közeg, családias légkör, jó munka) arról vallott, hogy az egyetem megválasztásában szerepet játszott, hogy egyházi intézményben tanuljon. A családi támogatást jellemzően semlegesnek tartották: nem segítették igazán, de nem is gátolták a vallás gyakorlását.

Néhányan saját bizonytalanságukról vallanak, illetve arról, hogy családjuk a hit kérdésében nem mutat egységes képet. Témánk szempontjából fontosnak tartjuk, hogy több válaszadó (10 fő) arról számolt be, hogy családját nem, vagy csak részben tartja hívőnek, saját magát azonban igen, hárman ezek közül hittan szakosak. Válaszaik, hogy miben nyilvánult meg a szülői támogatás, széles skálán mozognak: volt, akit „nem tiltottak az egyházközösségi programoktól, táboroktól” volt, akinek „nem támogatták mélyebben a vallás gyakorlását”. A legtöbben azonban arról számoltak be, hogy a szülők elfogadták, hogy másképp gondolkodik („szabad utat hagytak”). Szép példája a családi támogatásnak egyik hallgatónk válasza, aki családját nem tartja hívőnek: „Nyitottak és elkötelezettek voltak (...), hogy segítsenek a jó döntés meghozatalában. Szeretettel és példamutatással a megingató helyzetekben” támogatták vallásos hitében. Többen azt emelik ki, hogy családját ugyan nem tartja vallásosnak, de lehetőséget teremtettek arra, hogy részt vehessen hittanórán, templomba járhasson, részesüljön a szentségekben, egyházi iskolába íratják. Több válaszadónál az édesanya vállalta az ezzel járó terheket, van, akit a nagymama vitt el néha templomba, illetve van, akinek keresztanyja jelenti az iránytűt a hit világában. Egyik válaszadónk: „Nem igazán támogattak, saját Bibliámat is én vettem, de próbálom a helyes útra vezetni őket.”

Válaszadóink közül 32 fő magát és családját is hívőnek tartja (27 római katolikus, 3 református, 1 iszlám, 1 nem jelölte a felekezetet). Hogyan érzik, miben, hogyan támogatták őket szüleik a vallás gyakorlásában, vallásos hitükben? Többen úgy érzik, mindenben támogatást kaptak: „bevezettek az alapvető vallási hagyományokba, és saját hitet adtak nekem” írja egyik válaszadónk. Leggyakrabban a követhető példa, a hiteles szülői magatartás jelenik meg a válaszokban („Példát mutattak a saját hitükkel, ...”). Többen kiemelik az óvoda- és iskolaválasztást, a hittanórák látogatásának a biztosítását. Fontos támogatásként élük meg hallgatónk, hogy a családdal együtt ők is tagjai különböző vallási közösségeknek („...keretet adott az, hogy a misére járáson túl aktív tagjai voltunk különböző vallási közösségeknek.”). Egyik válaszadónk kiemeli, hogy a család mennyire komolyan vette az egyházi programokhoz való igazodást. Mások azt említik meg, hogy a család nagyban támogatta, hogy saját közösséget alakítsanak ki hasonlóan gondolkodó társaikkal, van, akit ministránsvezetői tevékenységében támogattak. Többször a közös miselátogatás, a családi ima, éneklés, dicsőítő alkalmak jelentik a családi támogatás meglétét. A bibliai történetek olvasása kisgyermekkorától jelen van többek családi hagyományában és a hitre nevelés gyakorlatában. Sokan megemlítik a hitről való családi beszélgetéseket, a szülők „őszinte érdeklődését”, az elakadásban a tanácsadást. „Bátorítanak a bizalomra Isten iránt”, írja egyikük, míg egy másik válaszadó: „Mindig arra bátorítottak, hogy bízzak Istenben. Ha hibáztam, akkor is.” A szülők támogató magatartásában többen kiemelik, hogy szüleik nem erőszakosan, hanem a döntési szabadságot megadva segítik őket hitük elmélyítésében. Egyik hallgatónk arról számolt be, hogy a nem hívő szülők az ő érdeklődésének köszönhetően vállalták a templomba járást, és így került sor a megkeresztelésére, és édesanyja megtérésére is. Jól látszik, hogy Caplan támogató funkciói közül több is megjelenik hallgatónk válaszaiban.

Harminc válaszadó arról vallott, hogy az egyetem megválasztásánál szerepet játszott, hogy katolikus egyetemen tanulhasson (érdekes, hogy a hittan szakosok közül egyik válaszadónk ezt nem tartotta fontosnak). Többségében a nyitott, befogadó közösséget, a hallgatók és oktatók hasonló értékrendjét említették meg a válaszadók. Voltak, akik döntésüket az egyházi iskolákban szerzett jó tapasztalatok alapján hozták meg, és ezért jöttek a katolikus egyetemre. Örömteli tapasztalat volt, hogy a későbbi tanári munka is megjelent a válaszokban: leendő tanárként katolikus iskolában szeretne elhelyezkedni a hallgató, és úgy érzi, erre a katolikus egyetemi tanulmányok készítik fel a lehető legteljesebben. A hallgatók közül sokan azt remélik, hogy az általuk vallott szellemiség közösséget is teremt, a hasonlóan gondolkodókkal közös programokon, beszélgetéseken vehetnek részt, és az egyetem támaszt, biztos háttérrel jelenthet a tanulásban és az egyéni hit elmélyítésében is. A hitéleti lehetőségek erősíthetik hitüket, Istennel való szorosabb kapcsolatukat. „Fontos számomra, hogy legyenek közös, hittel kapcsolatos élményeink, hiszen megerősíthetjük egymást a hitünkben” írja egyik hallgatónk. Reményeik szerint az oktatás terén is jellemző szemlélet a hitben való erősödésüket is szolgálja majd.

5. A katolikus egyetem és a tanárképzés szerepe

A hallgatók imént ismertetett reményei, várakozása egyben a katolikus egyetemmel szembeni elvárásként is értelmezhetőek. Meg kell hallanunk, és küldetésünknek megfelelően igyekeznünk kell a hallgatói elvárásoknak megfelelni. A legfontosabb, hogy az egyetem szellemisége folyamatosan átélhető legyen, és ez leginkább az oktatás során valósulhat meg. Fontosak azonban az egyéb lehetőségek is, és ebben az egyetem egészének és minden egyetemi polgárnak felelőssége van. Örömteli, hogy az egyetemi autonómia lehetővé teszi már a felvételi alkalmával, hogy az egyházi intézményből jövő jelentkező előnyt élvezhet. Fontos, hogy a hallgató a felvétel után is folyamatosan átélhesse az egyetem szellemiségét. Ezt szolgálják a különböző hitéleti programok; szentmisék, zarándoklat, lelkinap, az elcsendesedés lehetősége az egyetem épületében is stb. A tanárképzés felelőssége, hogy a tanárnak készülő hallgatóknak külön figyelmet szenteljen ebből a szempontból is.

5.1. Egyetemi rendezvények, a hit megélésének lehetősége

A Tanárképző Tanszék hosszú évek óta megszervezi a Pázmány Pedagógus Klubot. Az elmúlt években nagyon sikeres rendezvényre igyekeztünk olyan előadókat meghívni, akik nemcsak kiváló szakmai felkészültségükkel, hanem világnézetükkel is erősítik a katolikus tanárképzést. Ezeken a rendezvényeken a hallgatóknak lehetőségük nyílik arra is, hogy egymással találkozzanak. Fontosnak tartjuk, hogy különböző rendezvényeinkkel: a Pázmány Pedagógus Klubbal, konferenciákkal, szabadidős progra-

mokkal (kirándulások, ünnepek, ...) erősítsük a hallgatói közösséget. Meggyőződésünk, hogy a szakmai és általában az egyetemi tanulmányok iránti elköteleződést jól szolgálja, ha hallgatóinknak a tanulmányokon túl a megtartó közösség is átélhető élmény az egyetemi évek alatt. A hallgatói elvárások is azt mutatják, hogy erőfeszítést kell tennünk az élményszerű találkozások, kapcsolatok megteremtésének lehetőségére, a személyes beszélgetések adta pedagógiai hatásrendszer kiszélesítésére, melyek során a hallgatói kapcsolatok mellett erősödhet a mester-tanítvány kapcsolat is. Ezek a rendezvények, események, reményeink és a hallgatói elvárások szerint, a hitben való elmélyülést is szolgálhatják. Egy-egy tanulmányi kirándulás úticélja (tanár szakosainkkal többször jártunk Pannonhalmán, megismertük a jezsuita gimnáziumot, a szaléziak vidéki tevékenységét, ellátogattunk Mátraverebély-Szentkútra), a hallgatótársak példája, egy-egy rendezvény kérdésfelvetése, a közös ünnepek szellemisége, hangulata meghatározóak lehetnek a hallgatók személyiségfejlődése, akár a hitben való elmélyülés szempontjából.

5.2. A gyakorlatok szerepe

A katolikus tanárképzésben nagy szerepe van a gyakorlóiskoláknak is. (A Pázmány Péter Katolikus Egyetem esetében nem beszélhetünk gyakorlóiskolákról, csak partneriskolákról.) Az iskola szellemisége a gyakorlatok során átélhetővé válik a pályára készülő hallgatóknak is. A tanárok a hallgatók előtt folyamatosan megnyilvánulnak, különböző élet- és feladathelyzetekben tanulmányozható, értelmezhető – katolikus – létlehetőséget mutatnak fel. A mentor – teljes feltárulkozó valóságában – pedagógiai hatótényező, és segítője lehet a katolikus nevelő kibontakozásának. A hétköznapiak rendje, az ünnepek, elsősorban az egyházi ünnepek szellemisége, a nevelői kommunikáció, a konfliktuskezelés gyakorlata, a kudarc-tűrés, a sikerek feldolgozása stb. mindmind átélhető példái lehetnek a katolikus életszemléletnek. Az átélhető példa ereje nagy, és ez témánk vonatkozásában is igaz. A katolikus mentor példájában átélhető ez a tanári magatartás, szemlélet, a tanári munka természetes velejárója. Egy-egy iskola szellemisége, a velünk szorosan együttműködő kollégák emberi példája nagyban segítheti hallgatóink katolikus nevelővé válását.

Kutatásunk során kirajzolódott, hogy hallgatóink egy része hívőnek tartja magát, és tudatosan választotta a katolikus egyetemet. Jogos elvárás lehet a részükről, hogy gyakorlatukat saját felekezetiük szerinti gyakorlólhelyen szeretnék abszolválni. Másfelől azt is figyelembe kell vennünk, hogy olyan hallgatók esetén, akik más szempont miatt kerültek egyetemünkre, evangelizációs lehetőséget kínál egy egyházi iskola. Az egyházi iskolát csak hírből ismerő hallgató egy más világba nyerhet betekintést a gyakorlatok során. Sokaknak itt válhat átélhető tapasztalattá az egyház tanítása; az iskola katolikus légköre, a tanár-diák viszony, a tantestület hangulata, a hétköznapiak rendje, az ünnepek megszervezése. „A vallás gyakorlásának olyan tapasztalataihoz juthat egy egyházi köznevelési intézményben a hallgató, melyeket egy felsőoktatási intézmény – méreténél, működésénél fogva – nem feltétlenül tud nyújtani” (Gombocz, 2023a, 107.).

6. Összegzés

Kutatási témánk megválasztását többek között az indokolta, hogy képet kapjunk arról, mennyire fontos hallgatóinknak az, hogy katolikus egyetemre járnak, hogyan élik meg hitéleti kérdésekben a családi támogatást. A családi támogatás hiánya nem pótolható, azonban hallgatóink válaszaiból arra a következtetésre juthatunk, hogy hallgatóink egy részének fontos, hogy katolikus egyetemre jár, választása tudatos volt. Továbbá az egyetemet nem katolikus volta miatt választó hallgatóink közül is többen fogalmazták meg, hogy jó közösséget várnak az egyetemtől. A mi felelősségünk is, hogy támogató egyetemi közeget teremtsünk hallgatóinknak.

Irodalomjegyzék

- Caplan, G. (1976). The family as a support system. In Caplan, G. & Killilea, M. (szerk.). Support system and mutual help (pp. 19–37). Grune and Stratton, Multidisciplinary Explorations.
- Gombocz O. (2022). Tanárnak készülök. Pázmányos tanár szakos hallgatók a pályaválasztás támogatásáról. In Juhász M., Karainé Gombocz O. & Mongyi N. (szerk.). (2022) Pedagógiai változások – a változás pedagógiája IV. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, pp. 277–283.
- Gombocz O. (2023a). Gondolatok a tanárképzés megújuló gyakorlatáról. Mester és Tanítvány, 1(1), 99–108. <https://doi.org/10.61178/MT.2023.I.1.5>
- Gombocz O. (2023b). A család mint támasz tanár szakos hallgatók élményeiben. In Gombocz O., Juhász M. & Mongyi N. (szerk.) (2023). Pedagógiai változások – a változás pedagógiája V. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, pp. 153–161.
- Kahn, R. L. & Antonucci, T. C. (1980). Convoys over the Life Course: Attachment, Roles, and Social Support. In Baltes, P. B. & Grim, O. G., (szerk.), Life Span Development and Behavior. pp. 253–286. Academic Press.
- Kopp M. & Kovács M. E. (szerk.). (2006). A magyar népesség életminősége az ezredfordulón. Semmelweis Kiadó.
- Schubarth, W. & Tegeler, J. (2016). Anregungen und Empfehlungen für eine offensive Wertebildung. In Bertelsmann Stiftung (szerk.) Werte lernen und leben. Theorie und Praxis der Wertebildung in Deutschland. Verlag Bertelsmann Stiftung, pp. 263–274.
- Smock, P. J. & Schwartz, Ch. R. (2020). The Demography of Families: A Review of Patterns and Change. Journal of Marriage and Family, 82, 9–34. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7329188/>; <https://doi.org/10.1111/jomf.12612>